

Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна)
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

За участю:

Інститут вищої освіти НАПН України (Україна)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (Україна)
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (Україна)
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка (Україна)
Запорізька державна інженерна академія (Україна)
Зальцбурзький університет (Австрія)
Програма Ради Європи «Інтерсіті» (Франція)
Природничо-гуманітарний університет у м. Седльце (Польща)
Лодзинський університет (Польща)
Південно-Західний університет «Неофіт Рилські» (Болгарія)
Пловдивський університет «Паїсій Хилендарський» (Болгарія)
Могилевський державний університет імені А. А. Кулешова (Білорусь)
Маріямпольська колегія (Литва)

ЛЮДИНА В УМОВАХ МІНЛИВОСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ: ДУХОВНО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР

**Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції
(3–4 червня 2016 р., м. Мелітополь, Україна)**

Частина II ОСВІТА ЯК ПРОСТІР ТВОРЕННЯ ПРЕЦЕДЕНТІВ І ЗРАЗКІВ САМОВИЗНАЧЕННЯ

Мелітополь
2016

УДК [111.32:17.022.1]:316.722(06)
ББК 87.6

Л 93

Рекомендовано до друку вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.
Протокол № 12 від 25.05.2016 р.

Л 93   **Людина в умовах мінливості соціокультурного простору : духовно-практичний вимір** : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (3–4 червня 2016 р.) / Ред.-упорядн. : Р. І. Олексенко, М. В. Будько. – Мелітополь : Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. – Ч. II : Освіта як простір творення прецедентів і зразків самовизначення. – 236 с.

ISBN 978-617-7346-44-8

Висвітлюються філософсько-методологічні засади пошуку людиною свого місця в системі суспільних відносин, концептуальні схеми руху особистості у смислових просторах самовизначення, проблеми самовизначення в мінливому екзистенційному, культурному, соціальному, ситуативному просторах. Аналізується роль освіти як простору творення прецедентів і зразків самовизначення в умовах ціннісно-нормативної невизначеності.

Рекомендовано науковцям, викладачам, учителям, державним службовцям, студентам – усім, хто цікавиться проблемами самовизначення людини.

Друкується в авторській редакції.

ISBN 978-617-7346-44-8

УДК [111.32:17.022.1]:316.722(06)
ББК 87.6

© Автори матеріалів, 2016

© Видавництво МДПУ

ім. Богдана Хмельницького, 2016

2. Діагностичний етап. Проведення педагогічної діагностики в ході знайомства з дітьми, заповнення «Карти для відстеження ефективності реабілітації мистецтвом».

3. Проектний етап. Формулювання мети та завдань групової та індивідуальної реабілітаційної роботи. Розробка програми реабілітації дитини засобами літературного, образотворчого, хореографічного, музичного, вокального та театрального мистецтва. Визначення термінів реабілітаційного процесу.

4. Етап реалізації проекту. Реалізація розробленої програми реабілітації.

5. Підсумковий етап. Підведення підсумків щодо ефективності реабілітаційного процесу. Розробка рекомендацій для батьків, складання програм домашньої активності.

Список використаних джерел

1. Зиатдинова Г. Ф. Социализация детей-инвалидов средствами социально-культурной деятельности : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Зиатдинова Гульфия Рабхатовна. – Казань, 2011. – 244 с.

2. Иванов А. В. Инновационные процессы в системе реабилитации инвалидов : автореф. дисс. ... канд. социол. наук : спец. 22.00.04 «Социальная структура, социальные институты и процессы» / А. В. Иванов. – М., 2010. – 22 с.

3. Молчан О. І. Соціально-культурна реабілітація інвалідів юнацького віку в умовах дозвілля : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.06 «Теорія та методика управління освітою» / О. І. Молчан. – К., 2003. – 20 с.

4. Юнина В. В. Воспитательная среда специального (коррекционного) образовательного учреждения как условие социализации детей с ограниченными возможностями здоровья : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.03 «Коррекционная педагогика» / В. В. Юнина. – СПб., 2009. – 25 с.

УДК 373.5.091.12.011.3-051:005.336.2

Андрій Проценко

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, Мелітополь, Україна
andrey-prozenko@rambler.ru*

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ

Висока фізична культура та здоров'я нації є найвищою цінністю суспільства та пріоритетом соціальної політики в Україні.

Фізична підготовка населення є запорукою високопродуктивної праці, захисту суверенітету і територіальної цілісності України, сприяє вихованню патріотизму та громадянської позиції.

Важливість фізичного виховання підростаючого покоління актуалізує проблему професійної підготовки вчителів фізичної культури, здатних до активної професійної самореалізації та саморозвитку, висуває високі вимоги до формування їх професійних вмінь.

Питання формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури активно досліджуються педагогами, методистами, психологами.

Сучасні словникові та енциклопедичні видання визначають компетентність як:

– властивість, за значенням «компетентний» – такий, що ґрунтується на знанні, кваліфікований, який має певні повноваження; повноправний, повновладний [1, с. 455];

– сукупність знань, необхідних для ефективної професійної діяльності [2, с. 149];

– володіння знаннями, вміннями та нормами, що необхідні для виконання своїх професійних функцій, а також психічними якостями для їх виконання; реальна професійна діяльність відповідно до еталонів і норм [3, с. 44];

– особливий тип організації знань і досвіду, що забезпечує здатність до прийняття ефективних рішень [4, с. 153].

У спеціальних дослідженнях з проблем професійної підготовки в умовах модернізації освіти професійна компетентність тлумачиться, зокрема як:

– певний психічний стан, що дозволяє діяти самостійно й відповідально, як оволодіння людиною здатністю й уміннями виконувати визначені професійні функції (А. К. Маркова) [5, с. 34];

– здатність спеціаліста до досягнення чітко визначеної мети, ефективного здійснення професійної праці у певній галузі діяльності. Компетентність – це особистісна характеристика, яка засвідчує реальну здатність до виконання професійних дій (В. Т. Лозовецька) [6, с. 12];

– здатність працівника якісно й безпомилково виконувати свої функції, як у звичайних, так і в екстремальних умовах, успішно опановувати нові знання й швидко адаптуватися до змінних умов (В. Р. Веснін) [7, с. 32];

– сукупність певних ознак: наявність знань для успішної діяльності; усвідомлення значущості вказаних завдань для майбутньої професійної діяльності; набір операційних умінь; володіння алгоритмами вирішення професійних завдань; здатність до творчості у вирішенні професійних завдань (В. Ю. Кричевський) [8, с. 67];

– коло питань, у яких суб'єкт наділений пізнаннями, досвідом і сукупність яких відтворює соціально-професійний статус та професійну кваліфікацію, а також деякі особистісні, індивідуальні особливості (здібності) й якості, що забезпечують можливість реалізації певної професійної діяльності (Н. Ф. Сергієнко) [9];

– спосіб існування знань, вмінь, освіченості, що сприяє особистій самореалізації, знаходженню тим, хто навчається свого місця в світі, внаслідок чого освіта постає як високо мотивована, а в іншому розумінні

особистісно-орієнтована, що забезпечує потребу особистісного потенціалу, визнання особистості оточуючими і усвідомлення нею самою власної значущості (В. Болотов та В. Серіков) [10, с. 9–10];

– здатність фахівця від моменту початку своєї професійної діяльності на рівні визначеного державою певного стандарту відповідати суспільним вимогам професії шляхом ефективної професійної діяльності та демонструвати належні особисті якості, мобілізуючи для цього відповідні знання, вміння, навички, емоції, ґрунтуючись на власній внутрішній мотивації, ставленнях, моральних і етичних цінностях та досвіді, усвідомлюючи обмеження у своїх знаннях і вміннях та акумулюючи інші ресурси для їх компенсації (С. В. Іванова) [11, с. 110];

– характеристика, яка відображає ділові та особистісні якості фахівця, рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для того, щоб досягти мети в певному виді професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця (Мітіна Л. М.) [12, с. 72];

– якісна характеристика рівня оволодіння особистістю своєю професійною діяльністю, яка передбачає: усвідомлення своїх спонукань до цієї діяльності (потреб, інтересів, прагнень, ціннісних орієнтацій, мотивів діяльності, уявлень про свої соціальні ролі); оцінювання своїх особистісних властивостей та якостей як спеціаліста (професійних знань, умінь, навичок, професійно значущих якостей), регулювання на цій основі свого професійного становлення (В. М. Гриньова) [13];

– оцінна категорія, що характеризує людину як суб'єкта спеціалізованої діяльності, де розвиток здатностей людини дає їй можливість виконувати кваліфіковану роботу, приймати рішення у проблемних ситуаціях, планувати і вдосконалювати дії, які призводять до успішного досягнення поставлених цілей (С. І. Огарьов) [14, с. 10] тощо.

Отже, ми можемо зробити висновок, що ключовий рівень означених компетентностей необхідний людині будь-якого фаху для ефективного функціонування в довколишньому середовищі, базовий – учителям будь-якого предмета, а спеціальний – педагогам, що викладають певний предмет.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
2. Професійна освіта : словник., навч. посіб. / Уклад. С. У. Гончаренко та ін. / За ред. Н. Г. Ничкало. – К., 2000. – 380 с.
3. Словник української мови / Упорядник Б. Грінченко. – К., 1909. – 563 с.
4. Кошель Н. Н., Тавгень О. И. Управление персоналом : эффективный школьный менеджмент (пособие для директоров школ). – Минск. – 2006. – С. 188–232.
5. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. – 308 с.

6. Лозовецька В. Т. Теоретико-методологічні засади формування професійної компетентності фахівця сфери послуг і туризму в умовах ринкового середовища / В. Т. Лозовецька, Л. Б. Лук'янова, Л. В. Козак / Формування професійної компетентності фахівця сфери послуг і туризму : навчально-методичний посібник. – Київ. – 2010. – С. 10–85.

7. Веснин В. Р. Практический менеджмент персонала : пособ. по кадровой работе / В. Р. Веснин. – М. : Юрист, 1998. – 96 с.

8. Кричевский В. Ю. Профессиограмма директора школы. Проблемы повышения квалификации руководителей школ / В. Ю. Кричевский. – М. : Педагогика, 1987. – 212 с.

9. Сергієнко Н. Ф. Професійна компетентність сучасного вчителя / Теорія методика управління освітою. – грудень, 2010. – Вип. 5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tme.umo.edu.ua/>

10. Болотов В. А., Сериков В. В. Компетентностная модель : от идеи к образовательной программе / В. А. Болотов, В. В. Сериков / Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 8–14.

11. Иванова С. В. Функціональний підхід до визначення професійної компетентності вчителя біології та організація її вдосконалення в закладі післядипломної освіти / С. В. Иванова // Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. – 2008. – Вип. 42. – С. 106–110.

12. Митина Л. М. Профессиональная деятельность и здоровье педагога : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений / Митина Л. М. – М. : Издательский центр «Академия», 2005. – 368 с.

13. Гриньова В. М. Про співвідношення понять «професіоналізм», «професійна культура», «професійна компетентність», «професійна підготовка» / В. М. Гриньова / Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. – Харків : Щедра садиба плюс, 2014. – Вип. 45. – С. 74–84.

14. Огарёв Е. М. Компетентность образования : социальный аспект / Огарёв Е. М. – СПб. : РАОИО, 1995. – 73 с.

УДК 378.1

Світлана Резнік

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна

svreznik@mail.ru

СМИСЛИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВИТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Вища освіта – це не тільки здобуття професійної майстерності сучасною молоддю. Освіта транслює певні цінності, смисли, уявлення, які мають можливість осмислити студенти та більшою чи меншою мірою прийняти як складову своїх життєвих орієнтирів, свого світосприйняття. Їх життєвий досвід, власні переконання та якості – сприяють або гальмують цей процес.